

HESP JÓZSEF

Az alagi angol kolónia

II. rész: A Reeves család

Sorozatom második részében azt az angol famíliát mutatom be, melynek neve talán leginkább összeforrt Alaggal, amely az itteni angol kolónia megalapítója és legjelentősebbje volt.

A Reeves család kiemelkedő szerepet játszott a magyar lóversenysport történetében. A „családfő”, John Reeves korának legismertebb idomárjaként óriási szaktekintélynek örvendett Monarchia-szerte. 1846-ban született Angliában. Nagypapja már a 18. század végén lovakat trenírozott, apja, William Reeves is elismert idomárként tevékenykedett. Ahogy a tréner-családoknál szokásos volt, ő is már a szülői háznál elsajátította az alapokat, a lovak gondozását, kezelését, takarmányozását. 12 évesen a hírneves Ascotban nyerte első versenyét. Hamarosan ismert és kedvelt lovas vált belőle. Jó barátság fűzte a kor hírességéhez, a nemzeti büszkeség Fred Archerhez. Élete végéig megőrizte a nagy lovastól ajándékba kapott ostort, mellyel Fred a „század lovát”, Ormonde-t lovagolta Epsomban. A fényes sikerek ellenére azonban John Reeves – növekvő testsúlya miatt – kénytelen volt feladni zsoké-karrierjét. A lovak idomításával kezdett foglalkozni, s Liechtenstein herceg 1867-ben a Monarchiába szerződtette trénernek. A herceg révén a legmagasabb körökig eljutott. Ennek köszönhetően azt a megtiszteltetést is, hogy Erzsébet királynét lovas vadászatán elkísérje.

John Reeves fiatalkori képe

Pályafutásában fordulópontot jelentett, amikor gróf Hugo Henckel Oroszvárra szerződtette. Az istálló 1881-től 1886-ig sikert sikerre halmozott. Reevest azonban nem elégítette ki, hogy csak magánidomár legyen, 1885-ben gróf Apponyi Antal lovait is elvállalta. Elhatározása, hogy Oroszvárról a jobb felkészítést biztosító osztrák Salmhof bei Marchegg-be költö-

zik, szerencsésnek bizonyult. Az 1880-as évek végén tele volt a világsajtó lovainak, Triumphnak és Rajta-Rajtának egymás utáni Derby-győzelmeivel.

Országos sajtóbotrányt váltott ki, amikor az osztrák Königswarther báró reményteljes lovát Petőfinek nevezte el. Mindenki a bárót szidta, de kevesen tudják, hogy a gazdának Reeves javasolta a nevet. A csikó nagyszerű lovat ígért, s ők ketten úgy gondolták, a nagy magyar költőnek állítanak vele emléket. Königswarther belátva, hogy hibázott, lovának bocsánatkérően a Pardon nevet adta. Pardon nagyszerű versenyző lett, Király díjat és Osztrák Derbyt nyert, a tenyésztésben kiváló örökítőnek bizonyult.

Reeves szinte csak a hivatásának élt. Hajnalban elsőnek lépett az istállóba, esténként utolsónak jött ki onnan. Jelenléte nélkül nem abrakoltak, a patkolásnál sem hiányozhatott. A tulajdonosok nyugodtak lehettek, lovaikból kihozta a legjobb teljesítményt. Gondozottjai hat Osztrák és két Német Derbyt nyertek. Azt is megmutatta, milyen jó kolléga. Amikor Kincsem Baden-Badenben nem akart inni, embereivel a kétségbeesett idomár, Hesp Róbert segítségére sietett. Ők találták meg és ásták ki azt a bizonyos beomlott kutat, amelynek bűdös vizét Kincsem elfogadta.

1895-ben, felismerve a még gyermekcipőben járó lovas-telep, Alag nagyszerű adottságait, idehozta akkori megbízójának, a Monarchia egyik legnagyobb futtatójának Alfonz Rotschild bárónak a lovait, s családjával együtt maga is itt telepedett le. Feleségével, a szintén angol Bertával öt gyermeket neveltek fel. Fiai, Herbert (1869) és Alex (1876) szintén neves trénerökké váltak, három lánya közül Jenny (1871) egy londoni orvoshoz ment feleségül, Beatrice (1873) a híres Robert Adams idomárral kötött házasságot, a legfiatalabb Huberta (Baby) (1878) pedig Alag község társadalmi- és sportéletének egyik meghatározó alakjává vált, majd apja egyedüli támasza és ápolója lett annak Bécsben eltöltött utolsó éveiben.

Reeves a Bécs melletti Freudenauban

John Reeves tehát ott volt Alag bölcsőjénél, az ő égisze alatt fejlődött a környék a hazai lovas élet egyik központjává. Alagi kis „kastélyát” (ma telepvezetői iroda) és kertjét angol módon rendezte be. Ritka gazdag szakkönyvtárral rendelkezett, a falakat értékes festmények, ősi családi képek, karikatúrák díszítették. Nem hiányozhatott a biliárdasztal, a kandal-

ló sem. John vonzó modora, úri vendéglátása, feleségének és szép leányainak kedvessége hamar megszeretette a környékbeliekkel a Reeves famíliát. Az alagiak által egyszerűen csak János bácsinak hívott családfő jó értelemben vett modorossága, eleganciája messze földön híres volt. Krúdy Gyula így jellemezte: „...frakkot öltött az öreg Reeves, aki a legszertartásosabb volt a világ valamennyi lóidomárja között. Fehér kamáslija és fehér mellénye messzire világított a nyári éjben, és több ízben elhúzatta a zenekarral az angol királyi himnuszt, amikor mindenkinek fel kellett állni az asztaloknál. [...] Az öreg lóidomár, aki bőftökpiros arcával, fejedelmi nyugalmával és megingathatatlan flegmájával típusa lehetett annak a hidegvérű angolnak, akiről a régi magyar anekdoták annyi minden csodálatosságot tudtak elmesélni: az öreg John Reeves...”¹

1905 augusztusában pompázatos esküvő tartotta lázban Alag-Dunakeszi lakóit. A három Reeves lány legidősebbikének, Jennynek és egy londoni orvosnak, Ransfordnak házasságkötésére nagy és előkelő közönség érkezett a településre. Többek között jelen volt gróf Batthyány Elemér, gróf Szapáry Iván, Pejacevich János gróf nejével és Albert fiával, valamint

John Reeves 1898-ban, már alagi lakosként

Magyar Elek, a Lovaregylet vezértitkára is. A két násznagy, báró Üchtritz Zsigmond és Lossonczy Gyula voltak, a díszes szertartást Dunakeszi plébánosa, Révész István pápai kamarás celebrálta. Az egyházi szertartás után a vendégek az alagi Reeves-rezidencián gyűltek össze, ahol késő estig tartó ünnepelés vette kezdetét. Az ifjú házaspár innen Budapestre utazott, hogy felszálljon a London felé tartó vonatra. A londoni szerelvényt Dunakeszi állomáson angol zászlókkal „felfegyverzett” tömeg várta, s mikor a vonat az állomáson átrobogott, hangos éljenzéssel búcsúztatták a friss házásokat.

1 Krúdy Gyula: *A kékszalag hőse*. (Első rész) ötödik fejezet. Bp., 1931.

Az első világháború alatt, 1917-ben a Magyar Lovaregylet igazgatósága – annak ellenére, hogy az ellenséges angol nemzet állampolgára volt – megünnepelte John Reeves 50 éves hazai tréneri működését. Az alagi szállodában, a Pavilonban rendezett fényes banketten a Monarchiában dolgozó idomárok és családtagjaik előtt köszöntötték az idős sportembert, méltatták munkásságát, és példaképként állították a szakma más tagjai számára. Az eseményről még Angliában is nagy elismeréssel írtak. A háború ellenére itt maradt angolok amúgy is jó elbánásban részesültek. Amikor egy nemzetközi bizottság kereste fel a nálunk rekedt „ellenséges” állampolgárokat, és végigjárták az alagi brit alattvalók telepeit, házait, az angolok nevében John Reeves adta át azt a honfitársaival írt nyilatkozatot, melyben jó sorokról tettek jelentést, s jelezték, remélik, hogy Angliában is így bánnak az ott élő magyar állampolgárokkal.

1917 novemberének végén újabb nagy ünnepségre gyűltek össze a családtagok és a szakma képviselői Alagon, a Reeves-rezidencián. John Reeves és nejének aranylakodalmára még gróf Batthyány Elemér is kilátogatott.

Az idős John Reeves (újsággal a kezében) az alagi tribünön

Reeves az első világháború utolsó éveiben kisebbik fiával Alexszel, aki „éppen Dél-Afrikából érkezett meg, hogy atyja alagi lotjában segítkezzenek”² idomított együtt, majd felesége halála után, amikor Alex Bécsben kapott tréneri állást, vele tartott, és ott segített neki. Utolsó éveit betegeskedve töltötte az osztrák fővárosban, egykori alkalmazói, a Rotschildok által bérelt panzióban, legkisebb lánya, Hubertha állandó felügyelete mellett. Bécsben hunyt el 1930 februárjában. Földi maradványait egy évvel később hozták haza, és helyezték el az alagi öreg temetőben kialakított családi síregyüttesben.

John Reeves idősebbik fia, Herbert (Bertie), szintén a családi házban ismerte meg a szakmát. A Bécsben végzett gimnázium mellett, ha apja betegeskedett, ő helyettesítette. Rátermettségére hamar felfigyeltek, és amikor Graf Karl Trauttmansdorff 1889-ben nagyobb istállót alapított, lovait a Reeves fiúra bízta. A sikerek hamar jelentkeztek, Herbert rövidesen olyan osztrák arisztokratáknak, nagy futtatóknak idomított, mint lovag Wiener von Welten, herceg Lubomirsky László vagy Baltazzi Arisztid. A háború előtt Springer báró lovaival érte el legnagyobb sikereit. Volt év, amikor egyszerre száz ló állt nála. Négy Osztrák és három Német Derbyt nyert.

2 Krúdy Gyula: *Missis Kittie és fekete bőrű komornája*. In: Krúdy Gyula: *Álmoskönyv; Tenyérjölások könyve*. Bp., 1983. 444.

John Reeves és lánya, Hubertha táblája az alagi síron

A Bécs közeli Oberweidenben idomított, majd 1917 tavaszán (öccsével Alexszel együtt) a családi fészeknek számító Alagon telepedett le. Apjához hasonlóan nagy népszerűségnek örvendett a településen. Bár angol eleganciáját ő is megőrizte,

Herbert Reeves

ám nagy bohém hírében állt, nagyon szeretett mulatni. A pénznek nála nem volt értéke. Mindenki barátja, mindenkinek egyformán kedves volt. Senkire sem tudott haragudni, ha össze is zördült valakivel, másnap felkereste, hogy béküljenek ki. Sok-sok anekdota keringett segítőkészségéről, emberségéről. Már nem volt éppen fiatal, mikor Freudenauban a Duna-parton sétálva észrevett egy, a folyóban fuldokló hölgyet. Ruhástól a vízbe vetette magát, és kimentette a nőt, akiről kiderült, hogy öngyilkos akart lenni. Karrierje is veszélybe került, amikor a Bécsből jövő gyorsvonat vészfékjét az alagi állomás előtt meghúzta. Nevetve kifizette a pénzbüntetést, de ezzel a dolog korántsem volt elintézve. Nem jelent meg a váci bíróságon, ezért két csendőrt küldtek ki érte Alagra. Fogházra ítélték, ami pályafutásának végét jelentette volna. A fellebbezést elutasították, végül Rosenberg Gyula ügyvéd az utolsó pillanatban Berchtold közös külügyminiszterhez fordult, aki Ferenc Józsefnél kijárta a kegyelmet.

Herbert Reeves lányai, Connie és Mary szintén Alag közismert és közkedvelt lakói voltak. A családi hagyományokhoz híven mindketten már kiskoruk óta kiválóan lovagoltak, a közeli Káposztásmegyeren rendezett Hölgy-versenyek állandó résztvevőinek számítottak. Mary a neves alagi tréner, ifj. Mravik Pál harmadik felesége lett, Connie-t pedig az Európa-szer- te elismert angol zsoké, a nálunk fiatalon letelepedett George

Hulme vette nőül. Utóbbi pár sorsa tragikusan alakult. Néhány évvel házasságkötésük után Hulme betegségben, Connie pedig férje halála után két évvel Dunakeszi és Újpest határában autó-szerencsétlenségben vesztette életét. Négy éves kisluk árván maradt.

Connie Reeves (Hulme) és alagi síremléke

A családi tragédia tovább folytatódott, amikor két héttel leányának, Connie-nak halála után 1936 októberében Herbert Reeves szíve is felmondta a szolgálatot. Mindannyian az alagi öreg temető családi sírhantja alatt alusszák örök álmukat. A lassan-lassan porladó kövek csendben őrzik az egykor európai hírű angol család emlékét.

Az alagi öreg temetőben található családi sír

